

شاعیر مفتون امینی ده سنوه نلرینی ترک ائتدی

تاسفله بو ایل آذر آیی نین اونوندا (30-11-2022) شاعر مفتون امینی نین ده بارلی و بهره لی حیاتی سونا چاتدی.

مفتون امینی ماجرا دولو حیاتیندا، ایران و آذربایجان ادبیاتینا چئشیتلی اینجی لر بخش ائتدیکده ن سونرا، دوخسان آلتی یاشیندا حیاتا گۆز یومدو.

شعرده «مفتون» تخلص ائده ن یداللاه امینی، غربی آذربایجانین سایین قالا (شاهین دژ) شهرینه باغلی اولان «هولاسو» کندینده دونیا یا گۆز آجدی و اؤنجه تبریز، اورومیه و مراغا شهرلرینده یاشاییب و چالیشدیقدان سونرا، پهلوی رژیم ی نین آنتی دموکراتیک و شوونیستی سیاستلرینه سسیز قالمادیغی اوچون، دفعه لرله پولیس و امنیت اورگانلارینین باسقی و تضیق ینه معروض قالمیش و نتیجه ده تهران شهرینه کۆچ ائتمه یه مجبور اولوب و حیاتی نین سونونا کیمی بو شهر ده یاشامیشدی.

اؤز دئیینه گۆره، اوتای آذربایجانین آدلیم شاعیری «صمد وورغونون» شعرلرینی چوخ سئودی بی اوچون، شعرده «مفتون» تخلصینی سئچمیشدی.

«وورغون» فارسی دیلینده شیدا و عاشیق معناسیندا ایشلندی اوچون، شاعیرین «مفتون» تخلصینی ده بئله آنلاماق اولار.

اؤنجه کلاسیک شعر ی ایله باشلایان مفتون امینی، سونرالار سربست شعر فورماسینی سئچیب و فارسی دیلینده ن باشقا، آنادیلی آذربایجان تورکجه سینده ده شعرلر قوشماغا باشلامیشدی.

مفتون امینی نین فارسی و ترکی دیلینده ایگیرمی ده ن چوخ شعر مجموعه سی واریدی.

مفتون امینی نین آذربایجان تورکجه سینده قوشدوغو شعرلری «عاشیقلی کروان» و «آجی چای» کتابلاریندا توپلانمیشدی لار.

فارسی دیلینده یازدیغی شعر مجموعه لرینده ن «دریاچه»، «کولاک»، «انارستان»، «نهنگ یا موج»، «اکنون های دور» و «فصل پنهان» کتاب لاریندان یاد ائتمک اولار.

البته شاعیرین فارسجا شعر مجموعه لرینده ده چوخ واخت لار آذربایجان تورکجه سینده یازدیغی شعرلره راست گلمک اولار.

مثلا شاعیرین فارسجا نشر ائتدی بی «اکنون های دور» شعر مجموعه سینده، «29 بهمن» قیامینا حصر ائتدی بی بیر شعر ی وار:

آلۇولو تېرىز
ايكى گون قالاندا بۇيوك چلەدن،
آغ گونش چىخاندا قارلى قلدەن.
قىزارتدى عىنالى اۋز يان- يۇورەسىن،
اونون شۇوقو آلدى اركىن دۇورەسىن.
اوجا بىر سس دوشدو ساعات زنگىنە،
قىزىل شفق چۇكدو شېرىن رنكىنە.
تېرىزىن قلىبنە ايشىق ساجىلدى،
آغىر بىر يوخودان گۇزو آچىلدى.
مىنلر سماوار تك خلقىن سىنەسى
قاينادى، قاينادى داشدى كىنەسى.
دورولدو رنكلرى توتغون اومىدلر،
قول- قاناد آتدىلار يورغون ايگىدلر.

و

بو شعرده شاعىر تېرىز دە ن دانىشاندا، حقلى اولاراق "آلوو" دان دانىشىر.
و گىنە او مجموعه دە قەرمان تېرىزە هدىە اولونموش بىر باشقا شعرە دە راست
گلىرىك:

قوى بو گونو دئسىن قوجا آشىقلار
ائل ايچىندە باشى اوجا آشىقلار.
ضىالى قارداشلار، آيىق گنتسىنلر
بابك اولادىنا لايىق گنتسىنلر.
ساخلاسىنلار اركىن اوجا حۇرمتىن
شھىدلرىن، ايگىدلرىن شھرتىن.
ظفرلر قازانسىن هر زمان تېرىز،
اۋلمە سىن، اۋلمە سىن قەرمان تېرىز!

و يا "درىاچە" شعر مجموعه سىندە، بۇيويوب- بويبا باشا چاتدىغىمىز مظلوم شھرىمىزدە
ن دانىشاندا، "آلوولو - اىلدىرىملى" تېرىز دە ن سۇز آندىر:

غمىن قوربانى تېرىز، ائللى تېرىز
آلوولو - اىلدىرىملى، سئللى تېرىز
نە قانلار قاينايىب سندن، اولوب داش

بئللئیکیم ائینالیندان بللی تبریز.

شاعیرین "فصل پنهان" آدلی فارسجا شعر مجموعه سینده، اینام و امید دولو بیر شعرینی اوخوماق ممکون دور:

حق، چای کیمی دریاچه آخیب یول تاپاجاقدیر
 داش آتماقلا کیمسه اونو چؤندوره بیلمز.
 دونیادا قارانلیقلار اگر جمع اولا با هم
 بیر ذره جه شمعین ایشیغین سؤندوره بیلمز.

یارادجیلیغیندا آذرباجان شعرینه داها آرتیق یئر وئر وئر ن مفتون امینی، دئمک اولار کی،
 بو ساحه ده فارسی شعرین گؤرکملی نماینده لرینده ن بیر اولان رضا براهنی ده ن
 اوستون یئر آلیر.

مفتون امینی نین "آشیقی کروان" آدلی شعر مجموعه سینین نشری، اونون چوخ
 یاخین دوستو اولان اوستاد شعریارین "حیدرباباچه سلام" پوئماسی نین نشری کیمی
 - هر زمان فارس شوونیزمی نین قاپازی آلتیندا اینله یین - آنا دیلیمیزین یاشاییب و
 انکشافی اوچون، بیر "حادثه" ساییلیردی. شاعیر، بویوک اوستالیقلا زنگین فولکلور و
 شفاهی ادبیاتیمیزدان یارارلاناراق بو گؤزل مجموعه نی یاراتمیشدی:

عجب حالدير، اوره ك قئینير، غم اوينور
 سازين قوربانى، قالخين آي آشيقلار !

ساتیریک شعرلریله مشهور اولان آذربایجانلی شاعیر عمران صلاحی نین، «عاشیقی
 کروان» شعر مجموعه سی حقهده بیر مشهور سؤوز واردی:

"مفتون، عاشیقی کروان دا عشق ده ن، انسان دان و طبیعت ده ن دانیشیر. بو
 شعرلری اوخویاندا، آداما ائله گلیر کی، بیر کروان عاشیق یولدا گنده رکن، چالیب -
 اوخوماقدادیلار."

معاصر فارسی شعرین گؤرکملی نماینده سی احمد شاملو، مفتون امینی نین
 شعرى حقیقنده دئییر: "کشکی بویالی، رنگلی شعر دئمک امکائی اولایدی، مفتون
 ایسه بونو باشارمیشدی."

آدی هر زمان یاشار رضا براهنی ده، دوستو مفتون و اونون شعرى حقهده «طلا در
 مس» کتابیندا یازمیشدی.

اؤز شعرى حقیقنده مفتون امینی نین دئدیکلرینی بیر جمله ده تلخیص ائتمک ایسه
 سک، دئییر کی: تکراردان خوشوم گلیمیر و شعرلریمین بیر چوخونون قیسا اولماسی
 دا، یالنیز بو سبب ده ندیر.

مفتون امینی گوجلو بیر ادبیات خادیمی اولاراق عین زمان دا انسانلیغا حؤرمت بسله
 ین و "اینسانلیغی" هر شئی ده ن اوستون توتان شاعیرلرده ن بیری دی:
 چوخ اللشدین سنه اصلان دئسینلر،
 قوچ اوغلان یا ایگید ترلان دئسینلر،
 عزیزیم جهد ائله بونلاردان آرتیق،
 سنه اینسان، فقط اینسان دئسینلر!
 او پهلوی رژیمی نین آزادلیق سئوره انسانلارا قارشلی باسقی سینا سسیز قالمادیغی
 اوچون، دفعه لرله او رژیمین امنیت اورگانلاری واسیطه سیله سورقو - سئوالا
 چکیلیمیش و چئشیتلی اذیت لره معروض قالمیشدی.
 بوتون دونیالارین دردین قانار داغ،
 سؤال ائتسن سکوت ایله دانار داغ،
 سهندین اوستی قاردیر، آلتی قاندیر،
 بو جوشقون درددن بیر گون یانار داغ.
 دئییه ن مبارز و انسان سئوه ر شاعیر، یاخین دوستلاری اولان صمد بهرنگی و بهروز
 دهقانی رابطه سینده دفعه لرله امنیت اورگانلارینا چاغریلیدیغی و هده قورخو آلتیندا
 یاشاماسی نتیجه سینده - اؤز دئدییی کیمی - اوزون زمان شعر دئییه بیلمه میشدی.
 ائله جه ده مشهور سیاهکل حادثه سینده ن سونرا، یازدیغی شعرلریله علاقه ده او
 زمانکی وحشت و ترور مرکزی اولان کمیته ی مشترک ضد خرابکاری ده سورغو -
 سئوالا چکیلیمیشدی.

یئری گلمیش کن بو گون ایران دا اون سکگیز مین آزادلیق سئوه ر انسانین اسلام
 رژیمی نین حبس خانالاریندا محبوس اولماسینی و اونلارین هر گون سورقو- سئوالا
 چکیلیمه سینی نظرده آلاراق، مفتون امینی نین فارسجا یازدیغی "انسان و بازپرس"
 شعرین ده ن بیر نئچه بیتنی نقل ائتمک مناسبت سیز اولماز:

بازپرس:

ای مرد سر بلند شتابنده کیستی؟

انسان:

انسان، خدای خاک.

بازپرس:

هان! بیشتر بگو، پدر و مادر تو کیست؟

انسان:

مادر نسیم صبح و پدر آفتاب ظهر.

بازپرس:

جای تولد خود و تاریخ آن بگوی.

انسان:

نوروز سال حادثه در شهر انتظار.

بازپرس:

آیا شناسنامه و یا خود شماره اش.

انسان:

انسان شناسنامه ندارد، شماره نیز
شکل قیام او سرپا یک معرفی است.

بازپرس:

بر گوی نام دولت متبوع خویش را.

انسان:

جز سرنوشت خویش مرا دولتی نبود.

بازپرس:

اینک بگو محل سکونت و کار خویش!

انسان:

من مسکنم جزیره ی شب در خلیج اشک

کارم تلاش جستن راهی به شهر صبح.

و ...

مفتون امینی نین خاطیره لریله وداع لاشمادان، اونون - چوخ سئویلن- شعرلرینده ن
بیرینی وئرمکله، دئمک لازیمدی کی، ادبیات سئوه ر انسانلار اوچون اونون هر زمان
یئری بوش اولاجاقدی:

خیالون بیر ملامت گؤزلو قیز دیر

که هر مجلیسده منله دیز به دیز دیر

نه یازمیشدین بهارین خوش! عزیزیم؟

بو یئرده سن گنده ن گوندن پاییزدیر!

آذربایجانلی بیر شاعیر اولاراق، شعرلرینین بیر چوخونو فارس دیلینده یازماسینا رغما،
خالقیمی زین بویوک شاعیرلرینده ن بیر اولان مفتون امینی نین آدی و خاطیره سی
ملتیمیزین یادداشتیندا یاشایاجاقدی.

